

בש"פ 5864/17 - מרים מנדלב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5864/17

לפני:
העוררת: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
מרים מנדלב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 3.7.2017 במ"ת 47812-06-17 שניתנה על-ידי
כבוד השופט ד' טפרברג

בשם העוררת: עו"ד מיכאל עירוני, עו"ד חיים רייכברך

בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי-כארם

החלטה

1. בפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 3.7.2017 (מ"ת 47812-06-17, השופט ד' טפרברג).

כתב האישום והליכי המעצר עד כה

2. ביום 21.6.2017 הוגש נגד העוררת כתב אישום המייחס לה את רצח אביה. על-פי הנטען בכתב האישום, סבלה

עמוד 1

העוררת מהתמכרות לאלכוהול, שבעטיה אף נזקקה בעבר לטיפול רפואי. ביום 17.5.2017 או בסמוך לכך, על רקע התדרדרות במצבה, עברה העוררת להתגורר בבית הוריה, והחל ממועד זה ועד לאירוע המתואר בכתב האישום לא צרכה אלכוהול. ביום 21.5.2017 בשעות הבוקר חשה העוררת ברע, ונסעה יחד עם אביה לבית החולים, אולם בסופו של דבר החליטו השניים לשוב לביתם. אביה של העוררת נעל את דלת הכניסה, והשניים נותרו בסלון הבית. בשלב מסוים ביקשה העוררת מאביה לצאת מהבית להתאוורר, אולם הוא סירב לאפשר לה לעשות כן. בשלב זה, נטלה העוררת סכין מטבח בעלת להב של כ-15-20 ס"מ, דקרה את אביה בבטנו, ובכך גרמה למותו. כתב האישום מייחס אפוא לעוררת ביצוע של עבירת רצח לפי סעיף 300(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (שעניינו רצח במזיד של אב, אם, סב או סבה).

3. בד בבד עם הגשתו של כתב האישום הוגשה גם בקשה לעצור את העוררת עד לתום ההליכים נגדה.

4. ביום 3.7.2017 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרה של העוררת עד תום ההליכים, בקבעו כי אין עוררין על כך שקיימות ראיות לכאורה לביצוע העבירה. כמו כן, שלל בית המשפט המחוזי את היתכנותה של חלופת מעצר ומצא כי אין הצדקה לקבלת תסקיר בשלב זה של ההליך, חמישה שבועות בלבד לאחר תחילת המעצר. יחד עם זאת, ציין בית המשפט המחוזי כי בעתיד תוכל העוררת לעתור לקבלת תסקיר לבחינתה של חלופת מעצר.

הערר

5. הערר שבפני מכוון כלפי החלטתו של בית המשפט המחוזי.

6. בעיקרו של דבר, הערר התמקד בטענה כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שדחה את בקשתה של העוררת להורות על הגשת תסקיר. בהקשר זה, עומדת העוררת על כך שהאפשרות של בדיקת חלופת מעצר בתיקי רצח קיימת גם בשלב הגשת הבקשה למעצר עד לתום ההליכים (ואינה שמורה רק לשלבים מאוחרים יותר של המעצר). לשיטתה, ניתן לאיין את מסוכנותה באמצעות חלופת מעצר מתאימה או מעצר בפיקוח אלקטרוני, ותסקיר בעניינה היה פורס תמונה רחבה על אודותיה ומאיר את נסיבותיה הייחודיות.

7. הדיון בערר התקיים בפני ביום 26.7.2017. בדיון חזר בא-כוחה של העוררת והדגיש כי הערר ממוקד כולו בבקשה להזמין תסקיר בעניינה, וטען כי יש הצדקה מיוחדת להיעתר לבקשה בהתחשב בנסיבות חייה הייחודיות. בהקשר זה, נטען כי העוררת היא אשה משכילה, שניהלה חיים נורמטיביים, ונקלעה להתדרדרות נמשכת במצבה על רקע התמכרות לאלכוהול, מבלי שקיבלה עזרה מתאימה מן הרשויות במועד. בא-כוחה של העוררת הדגיש כי מאז מעצרה העוררת אינה צורכת אלכוהול, וכי במצב דברים זה התנהגותה נורמטיבית וביכולתה להפנים את תנאי השחרור ולעמוד בהם. מנגד, עמדת המדינה היא שדין הערר להידחות. המדינה טוענת כי מעשיה של העוררת מעידים על מסוכנותה הגבוהה, לנוכח העובדה שפגעה באב אהוב שטיפל בה אך בגלל שמנע ממנה לנהוג כפי שרצתה, וכי קשה לתת בה אמון שלא תחזור לצרוך אלכוהול.

דיון והכרעה

8. לאחר התלבטות הנובעת מהבנת מורכבות מצבה של העוררת הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

9. אכן, סיפור חייה של העוררת הוא עצוב. קשה במיוחד להיתקל במקרה שבו מסלול חייו של אדם נקלע להתדרדרות על רקע התמכרות שמאפילה על כל הישגיו ויכולותיו. אין צריך לומר שאינני נדרשת בהקשר הנוכחי לטענות שעלו לגבי הסיוע שהייתה צריכה העוררת לקבל, על-פי הנטען, ולא קיבלה.

10. בהקשר הנוכחי, שומה עלי להתמקד בשאלת המסוכנות והיכולת לאיין אותה. אין מחלוקת על כך שבעת בחינת בקשה למעצר עד תום ההליכים, על בית המשפט לשקול האם ניתן לשחרר את הנאשמת לחלופה שפגיעתה פחותה גם מקום בו סעיף האישום הוא רצח או עבירות חמורות אחרות, והגם שאין מדובר בהחלטה שכיחה (ראו למשל: בש"פ 993/17 סמטוב נ' מדינת ישראל, ל, פסקה 13 (7.2.2017)). יחד עם זאת, אני תמימת דעים עם בית המשפט המחוזי, כמו גם עם עמדת המדינה, כי בנסיבות העניין אין מקום להזמנת תסקיר מעצר. תסקיר שירות המבחן נועד להוות כלי עזר לבית המשפט, כאשר נדרש לו מידע נוסף לשם קבלת החלטה בעניין חלופת מעצר (ראו: בש"פ 1660/15 מסעד נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (16.3.2015) (להלן: עניין מסעד)). יחד עם זאת, הצורך בהזמנת תסקיר מתייתר במקרים בהם משתכנע בית המשפט כי שום חלופת מעצר לא תסכון (ראו: בש"פ 9359/16 מדינת ישראל נ' עמאש, פסקה 13 (13.12.2016)); בש"פ 27/15 יונס נ' מדינת ישראל, פסקאות 8-9 (15.1.2015); עניין מסעד, בפסקה 7), ואני סבורה כי המקרה דנן נמנה על מקרים אלה. במצב הנוכחי, שבו אך לפני חודשיים המיתה העוררת באימפולסיביות את אביה אשר דאג לה והשגיח עליה, וזאת בנסיבות של התמכרות לאלכוהול אשר למרבה הצער לא ניתן לקבוע כי החשש ממנה חלף - המסוכנות היא ברמה כה גבוהה עד כי אין הצדקה להזמין תסקיר.

11. כפי שציין בית המשפט המחוזי, יהיה מקום לחזור ולבחון את האפשרות של הזמנת תסקיר בהמשך הדרך.

12. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, ט' באב התשע"ז (1.8.2017).

שׁוֹפֵט